

3. Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/verbatim/stenograma-vistupu-direktora-nabu-na-parlamentskih-sluhannya-24052017> (дата звернення: 20.10.2018).

4. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку. URL: <http://www.oecd.org> (дата звернення: 30.10.2018).

5. Чи є державні підприємства менш прибутковими за приватні? URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Are-SOEs-more-profitable_presentation.pdf (дата звернення: 30.10.2018).

Грошко Тетяна Богданівна

ст. гр. Фзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н. Петрушка О. В.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Впродовж останніх років реформування пенсійної системи в Україні декларується в якості першочергових завдань соціальної політики держави. Разом з тим, створення оптимальної стратегії реформування пенсійної системи передбачає вибір методології її оцінки та сукупності індикаторів, які впливають на стан пенсійної системи. Оскільки чинна пенсійна система в нашій державі, значною мірою зберігає ще адміністративно-розподільчий характер, вона не завжди відповідає стратегії соціальної політики, відповідно – немає очікуваного ефекту від змін в системі пенсійного страхування. Така ситуація, змушує звернутися до аналізу нагромадженої низки проблем у державному пенсійному страхуванні.

1) Незадовільний макроекономічний стан, що проявляється у дефіциті бюджету Пенсійного фонду, який не в повній мірі забезпечує фінансування пенсій за рахунок власних джерел.

2) Погіршення демографічної ситуації (хоча вона і відповідає загальній тенденції старіння населення, характерній для розвинутих країн). У розвинутих країнах потреба вживання такого заходу, як підвищення пенсійного віку, виникла внаслідок старіння населення, а відтак – погіршення співвідношення чисельності платників ЄСВ до чисельності пенсіонерів, що передбачає загрозу погіршення платоспроможності національних пенсійних систем та їх банкрутства. Більше того, в ряді країн жінки та чоловіки виходять на пенсію одночасно в одному віці, що є цілком справедливо, оскільки за статистикою жінки живуть на 7-10 років довше за чоловіків. За даними досліджень, післяпенсійний вік в Україні для чоловіків в середньому складає 2,6 року, а для

жінок 20 років. Саме з цієї причини, Світовий Банк рекомендував нашій країні збільшити пенсійний вік на п'ять років, як мінімум, лише для жінок.

За підрахунками вчених економістів-демографів, якщо пенсійний вік підвищити на п'ять років для обох статей, то, як свідчать розрахунки – чисельність пенсіонерів була б зменшена на 40%, розмір пенсій поступово можна було б підвищити на 60-70%, а з врахуванням скасування або фінансуванням пільгових пенсій підприємствами – удвічі. У цьому слід визнати надзвичайну актуальність фактору підвищення пенсійного віку [2, с. 6].

3) Старіння населення і необхідність збільшення обсягу коштів для їх забезпечення призводить до зростання пенсійного навантаження на населення працездатного віку. На сьогодні в Україні нараховується близько 26,3 млн. осіб працездатного віку. З них зайняті лише 16,2 млн., а внески до Пенсійного фонду сплачує ще менша кількість. В результаті лише 12,8 млн. застрахованих осіб утримують 12 млн. нинішніх пенсіонерів. По-друге, Пенсійний фонд не має належних ресурсів для того, аби забезпечити гідний рівень пенсій. У 67% (8 млн.) пенсіонерів розмір страхової пенсії – на рівні прожиткового мінімуму [1]. В період економічних негараздів безробіття зростає, підприємства несуть збитки або банкрутують, ситуація ускладнюється ще й тим, що значна частина їх працює у тіньовому секторі.

В Україні, внаслідок глибокої економічної кризи, в демографічній сфері сформувалась негативна тенденція, яку суспільство не пододало й до теперішнього часу, вона полягає в значних масштабах міграції кваліфікованої робочої сили за кордон. На жаль, у відкритому доступі не існує правдоподібної офіційної статистики, щодо масштабів цієї тенденції.

4) Один із чинників, який ускладнює реалізацію пенсійної реформи в Україні – нестабільність законодавчої бази (постійне внесення змін до чинного законодавства, перерахунки пенсій, пов'язані із зміною законодавчо-нормативної бази).

5) Незважаючи на заходи, які здійснюються у зв'язку з переглядом Єдиної тарифної сітки та розміру мінімальної заробітної плати, близько третина працюючих сплачують ЄСВ із заробітної плати не вище мінімального її розміру.

6) Істотний вплив на фінансовий стан пенсійної системи мають зміни порядку встановлення таких державних соціальних стандартів: прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата. Встановлення мінімального розміру пенсії на рівні прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, викликає зрівнялівку у пенсійному забезпеченні та підвищення соціальної напруги у суспільстві і нівелює роль трудового стажу та сплачених страхових внесків. Підвищення мінімальної пенсії до рівня прожиткового мінімуму (величина оцінки одного року страхового

стажу дорівнює 1,35%) призводить до того, що пенсіонери, які трудилися понад 40 років у бюджетних установах, сільському господарстві та інших галузях, отримують пенсії на рівні мінімальних, через низькі заробітні плати у цих галузях [5].

7) Не в повній мірі відповідає реаліям сьогодення нова формула розрахунку пенсій, оскільки індивідуальний коефіцієнт заробітку розраховується як відношення заробітної плати, з якої сплачені страхові внески, до середньої заробітної плати по Україні. Такий порядок розрахунку свідчить про необхідність відновлення соціальної справедливості щодо тих громадян, які мають невеликі заробіток і значний трудовий стаж, що стосується, в першу чергу, працівників бюджетної сфери. Частково цю несправедливість можна подолати, якщо під час розрахунку коефіцієнта страхового стажу (а звідси й пенсії) у солідарній системі враховувати середню заробітну плату у окремих галузях замість середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України [4, с. 120].

8) Ще одним спірним моментом при розрахунку пенсії є визначення середньої заробітної плати за останні 3 роки, а не як це було раніше, на вибір особи будь-які три роки з її трудового стажу. Адже відомо, що продуктивність праці, а відповідно і заробіток у перед пенсійному віці є не на високому рівні, а відтак – це знижує обсяг нарахованої пенсії. До того ж на сьогодні (жовтень 2017 р.) пенсії призначаються з урахуванням середньої заробітної плати за 2014-16 рр. у розмірі 3764 грн. Також парадоксальна ситуація, коли при розрахунку пенсії у 2017 р. береться до уваги показник середньої заробітної плати за попередні три роки без відповідного коригування на рівень інфляції (індекс споживчих цін).

9) В чинній системі державного пенсійного страхування мають місце подвійні стандарти, призначення пенсій регламентується більше ніж 30 законодавчими актами, кожен з яких керується своїми підходами.

10) Істотною проблемою в нашій країні є пільгове пенсійне забезпечення, що стало найбільш масовою формою компенсації професійної втрати працездатності. Таким чином, пенсійна система перерозподіляє частину коштів Пенсійного фонду з-поміж пільгових категорій, не забезпечуючи соціальної справедливості, в частині захисту прав громадян пенсійного віку, що суперечить основним принципам соціально-орієнтовної економіки [3, с. 14].

Література:

Інформаційно-аналітичні матеріали до звіту про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2016 рік (за даними Пенсійного фонду України). URL: <https://www.pfu.com.ua/news/2017/01/3/616> (дата звернення 20.10.2018).

Лич В. Реформування пенсійної системи: сутність, напрями. Формування ринкових відносин в Україні. 2010. № 3. С. 2–10.

Мельничук В. Тенденції розвитку пенсійної системи України. Фінанси України. 2010. № 4. С. 66.

Петрушка О. Накопичувальна система державного пенсійного страхування: переваги та ризики запровадження в Україні. Світ фінансів. 2015. № 1. С. 119–127.

Халецька К. Як розрахувати свою пенсію за новою формулою? Громадське радіо. URL: <https://hromadskeradio.org/programs/hromadska-hvylya/yak-rozrahuvaty-svoyu-pensiy-formuloyu> (дата звернення 25.09.2018).

Грубінка Ігор Іванович

к.е.н., викладач,

ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»

ВАЛЮТНИЙ КУРС: ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ І ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ

Валютний курс є одним з головних макроекономічних показників, важливим інструментом економічного розвитку і разом з тим індикатором стану економіки країни. Формування валютного курсу є компетенцією вищих органів влади країни, в тому числі і виборних, ця компетенція реалізується через діяльність центрального банку в його валютній політиці.

Як відомо, розрізняють декілька видів валютних курсів, зокрема ринковий (він же вільний), регульований і фіксований. Переважна більшість ринкових економік світу використовує вільний валютний курс, що формується під впливом попиту і позиції на валютному ринку. Його перевагами є:

– відображення реального розвитку економіки в порівнянні з іншими країнами, проводячи їх до спільного знаменника – світової валюти і беручи до уваги масштаб цін;

– можливість збереження і зростання золотовалютних резервів, через меншу потребу у валютних інтервенціях з боку центрального банку;

– поліпшення інвестиційної привабливості країни, оскільки кожна економічна система при встановленні ринкового курсу є більш прозорою для вкладення в неї інвестиційних ресурсів та ін.

Разом з цим недоліком ринкового курсу є можливі різкі коливання, що зумовлюють дію як ринкових чинників так і можливими спекулятивними впливами, які важко передбачити. Тому на центральні банки і покладена функція не тільки валютного регулювання, але і валютного планування, ці дві функції разом з головним завданням – забезпечення купівельної спроможності національної грошової одиниці,